

2016/2224(INI)

31.5.2017

YTTRANDE

från utskottet för kultur och utbildning

till utskottet för rättsliga frågor

över legitima åtgärder för att skydda visselblåsare som agerar i allmänhetens intresse när de lämnar ut konfidentiella uppgifter om företag och offentliga organ
(2016/2224(INI))

Föredragande av yttrande: Zdzisław Krasnodębski

FÖRSLAG

Utskottet för kultur och utbildning uppmanar utskottet för rättsliga frågor att som ansvarigt utskott infoga följande i sitt resolutionsförslag:

1. Europaparlamentet anser att visselblåsning är ett av de viktigaste verktygen när det gäller att upptäcka och förhindra försummelse, missförhållanden eller olaglig verksamhet, särskilt bedrägeri och korruption inom offentlig förvaltning och i privata företag, organiserad brottslighet, skatteflykt och skatteundandragande. Parlamentet anser att visselblåsare är mycket viktiga för att skydda allmänhetens intresse, spara offentliga medel och säkerställa transparens och integritet i det offentliga livet. Parlamentet konstaterar att visselblåsare har avslöjat skandaler som påverkar flera medlemsstater, och understryker att visselblåsare är en viktig grundpelare i EU:s strategi mot korruption och för att säkerställa att företag och stater ställs till svars.
2. Europaparlamentet anser att de kulturskillnader som finns inte ändrar det faktum att det finns ett behov av rättsligt skydd för visselblåsare i medlemsstaterna.
3. Europaparlamentet betonar att negativa uppfattningar om visselblåsning och visselblåsare inte bara gör att framstegen med att anta/verkställa lagar om visselblåsning drar ut på tiden i många länder, utan också att medborgarnas beredvillighet att rapportera oegentligheter blir mindre, även när rättsliga skyddsmekanismer redan är på plats.
4. Europaparlamentet anser att skyddet av visselblåsare är en förutsättning för att respekt för yttrandefrihet, en mångfald av åsikter, demokrati och frihet ska kunna uppnås.
5. Europaparlamentet betonar att det måste finnas ett rättsligt skydd för visselblåsare i Europeiska unionen. Parlamentet bekräftar att rättsstatsprincipen gynnar en kultur av yttrandefrihet.
6. Europaparlamentet bekräftar att genomförandet av rättsliga instrument som skapar en trygg miljö för visselblåsare kan främja en kultur där man vågar säga ifrån och hjälpa EU-medborgare att utöva sin rättighet att agera mot missförhållanden. Parlamentet konstaterar att visselblåsning bör främjas som medborgerligt engagemang och en yttring av civilt mod samt stödjas med lämpliga insatser avseende information, kommunikation, lärande och utbildning, samtidigt som tillräckliga garantier ges för att skydda kommersiellt känslig företagsinformation såsom företagshemligheter.
7. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att vara proaktiva i främjandet av en öppen kultur på arbetsplatsen, både inom den offentliga och privata sektorn, som gör det möjligt för organisationer att medverka till höga etiska normer och ger anställda modet att säga ifrån, och således gör att åtgärder kan vidtas för att förhindra eller avhjälpa varje hot eller skada.
8. Europaparlamentet uppmanar medlemsstaterna att regelbundet utvärdera ändamålsenligheten i de åtgärder de genomför, med beaktande av den allmänna opinionen avseende visselblåsning och visselblåsare, sektorsövergripande undersökningar av höga chefer som ansvarar för att motta och hantera rapporter, samt oberoende forskningsstudier om visselblåsning på olika arbetsplatser.

9. Europaparlamentet bekräftar offentliga institutioners och privata organisationers behov att i nära samarbete med samtliga personalföreträdare, även arbetstagare där så är möjligt, införa interna visseblåsningsstrategier för sina anställda, inbegripet praktikanter och lärlingar, med tydliga och konfidentiella kanaler för att slå larm om missförhållanden, inbegripet externa missförhållanden, som informerar dem om deras rätt till skydd mot repressalier när de rapporterar om misskötsel, och tillhandahåller, där så är lämpligt, konfidentiell juridisk rådgivning och lämpliga kurser och utbildningstillfällen. Parlamentet insisterar på att dessa strategier inte ska ersätta lagstiftning om skydd för visseblåsare.
10. På grund av otillräckliga rättsliga garantier och betydande luckor i skyddet av visseblåsare mot repressalier, hot och isolering, kan en skyldighet att använda interna rapporteringskanaler vara riskabel och ha en avskräckande effekt, vilket begränsar både yttrandefriheten och allmänhetens rätt till information. Europaparlamentet betonar att interna rapporteringsförfaranden inte får användas som ett verktyg för att förbjuda någon att informera den breda allmänheten om olaglig verksamhet och verksamhet som allvarligt skadar allmänintresset. Parlamentet betonar att detta även måste gälla användningen av externa visseblåsarförfaranden och att ett ingivande av ett klagomål, deltagande i förfaranden mot en arbetsgivare eller tillhandahållande av information till en behörig myndighet, såsom fastställs i artikel 5 i ILO:s konvention nr 158 av den 22 juni 1982, därför inte utgör giltiga skäl till uppsägning.
11. Europaparlamentet konstaterar att skyddade larm om missförhållanden, vilka hotar eller skadar allmänintresset, som har förekommit eller förekommer vid tidpunkten för offentliggörandet, eller som sannolikt kommer att förekomma, kan också göras – alternativt eller kumulativt – internt inom arbetsplatsen eller externt till de behöriga myndigheterna, till parlamentsledamöter, tillsynsinstanser, fackföreningar och arbetsgivarorganisationer eller till allmänheten genom medierna, inklusive sociala medier, eller icke-statliga organisationer.
12. Europaparlamentet påminner om att visseblåsning är kopplat till pressfriheten och att den är mycket viktigt för att kasta ljus på olaglig verksamhet eller verksamhet som skadar allmänintresset. Visseblåsare är en viktig informationskälla för undersökande journalistik, och parlamentet uppmanar medlemsstaterna att säkerställa ett verkningsfullt och rättsligt skydd för journalisternas rätt att inte avslöja en källas identitet, även i fall då journalisterna själva är informationskällan, och att myndigheterna inte bör använda sig av övervakning för att efterforska källor. Parlamentet noterar i detta sammanhang att Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna enligt sin rättspraxis har ansett att skydd för journalisters källor inte utgör något privilegium, utan är en viktig beståndsdel i en fri press¹.
13. Europaparlamentet anser att EU:s institutioner bör tjäna som en förebild i fråga om visseblåsningsstrategier. Parlamentet uttrycker oro över att många av EU:s byråer fortfarande inte har genomfört riktlinjerna för visseblåsning från 2012 och att resultaten från en undersökning från 2015 visade på att medvetenheten om bestämmelserna är låg bland kommissionens anställda. Parlamentet uppmanar kommissionen och EU:s byråer att se till att riktlinjerna genomförs inom byråerna och att anställda vid EU:s

¹ Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, dom av den 27.11.2007 i mål 20477/05, Tillack mot Belgien.

institutioner och organ är tillräckligt bekanta med dem. Kommissionen uppmanas att införa en standardklausul i avtal och bidragsöverenskommelser som ålägger stödmottagare och personer som arbetar för dessa stödmottagare en skyldighet att rapportera allvarliga oegentligheter till Olaf.

14. Europaparlamentet uppmanar EU:s institutioner att, i samarbete med alla relevanta nationella myndigheter, införa och vidta alla nödvändiga åtgärder för att skydda deras informationskällors anonymitet och konfidentialitet i syfte att förhindra diskriminerande åtgärder eller hot.
15. Europaparlamentet uppmuntrar de medlemsstater som ännu inte antagit lagstiftning om visseblåsning att göra detta inom den närmaste framtiden, och uppmanar kommissionen att överväga att inrätta en plattform som gör det möjligt att utbyta bästa metoder på detta område, inte bara mellan medlemsstaterna utan även med tredjeländer.

BILAGA: FÖRTECKNING ÖVER ENHETER ELLER PERSONER SOM FÖREDRAGANDEN AV YTTRANDET HAR TAGIT EMOT SYNPNKTER FRÅN

Denna förteckning har upprättats på helt frivillig grund och uteslutande på föredragandens ansvar. Föredraganden har mottagit synpunkter från följande enheter eller personer vid utarbetandet av yttrandet *Legitima åtgärder för att skydda visselblåsare som agerar i allmänhetens intresse när de lämnar ut konfidentiella uppgifter om företag och offentliga organ*, PE601.025 – 2016/2224(INI) (Föredragande: Zdzisław Krasnodębski).

Enhet och/eller
Olaf, Europeiska kommissionen
Kommissionens utrednings- och disciplinbyrå, GD Personal och säkerhet, Europeiska Byråer, Europaskolor och internationella frågor, GD Personal och säkerhet, Europeiska
Polens ständiga representation vid Europeiska unionen
Transparency International
Journalismfund.eu
Programmet för offentlig integritet, Stefan Batory-stiftelsen (Fundacja Batorego)
Institutet för samhällsfrågor (Instytut Spraw Publicznych)
Sobieski-institutet (Instytut Sobieskiego)
Fackförbundsforumet (Forum Związków Zawodowych)
Etiklinjen (Linia Etyki)

INFORMATION OM ANTAGANDET I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

Antagande	30.5.2017
Slutomröstning: resultat	+: 15 -: 9 0: 2
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Andrea Bocskor, Nikolaos Chountis, Silvia Costa, María Teresa Giménez Barbat, Giorgos Grammatikakis, Petra Kammerevert, Svetoslav Hristov Malinov, Luigi Morgano, Momchil Nekov, John Procter, Michaela Šojdrová, Helga Trüpel, Sabine Verheyen, Bogdan Brunon Wenta, Theodoros Zagorakis, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver, Krystyna Łybacka
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Santiago Fisas Aixelà, Dietmar Köster, Zdzisław Krasnodębski, Morten Løkkegaard, Martina Michels, Remo Sernagiotto
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 200.2)	Josep-Maria Terricabras, Kazimierz Michał Ujazdowski

SLUTOMRÖSTNING MED NAMNUPPROP I DET RÅDGIVANDE UTSKOTTET

15	+
ALDE	María Teresa Giménez Barbat, Morten Løkkegaard
ECR	Zdzisław Krasnodębski, John Procter, Remo Sernagiotto, Kazimierz Michał Ujazdowski
PPE	Andrea Bocskor, Santiago Fisas Ayxelà, Svetoslav Hristov Malinov, Michaela Šojdrová, Sabine Verheyen, Bogdan Brunon Wenta, Theodoros Zagorakis, Bogdan Andrzej Zdrojewski, Milan Zver

9	-
S&D	Silvia Costa, Giorgos Grammatikakis, Petra Kammerevert, Dietmar Köster, Krystyna Łybacka, Luigi Morgano, Momchil Nekov
VERTS/ALE	Josep-Maria Terricabras, Helga Trüpel

2	0
GUE/NGL	Nikolaos Chountis, Martina Michels

Teckenförklaring:

+ : Ja-röster

- : Nej-röster

0 : Nedlagda röster